

Utbildningsinspektion i Borgstenaskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Borgstenaskolan den 8 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Borgstenaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Borgstenaskolan intervjuades rektorn, elever och personal. Föräldrar med barn i olika årskurser intervjuades vid ett möte med föräldrar till barn i skolorna i Fristads kommun. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Borgstenaskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	57
Förskoleklass	21
Grundskola	80

Borgstenaskolan ligger i norra delen av Borås kommun, cirka en mil utanför Fristad samhälle i Fristads kommunedel. Eleverna i Borgstena skola kommer huvudsakligen från samhället Borgstena med omgivande landsbygd men också från byn Tämta. Skolan är vackert belägen i lantlig miljö.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Borgstenaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Flertalet elever är nöjda med klassrumsmiljön och inspektörerna kan konstatera att det råder lugn och god atmosfär under lektionstid. Klassråd, elevråd, miljöråd och kamratstödjare finns för samverkan kring klassens och skolans övergripande frågor. Utemiljön är stimulerande för lek och utevistelse under såväl rasttider som lektionstid. Utvecklingssamtal genomförs varje termin då den individuella utvecklingsplanen skrivs. Som underlag används skolans konkretiseringar av de nationella kursplanerna. Skolans individuella utvecklingsplaner tar upp social utveckling, svenska, matematik och engelska. Rektorn har lång skolledarerfarenhet och hans intentioner är att vara en ledare som visar vägen. Han är väl förtrogen med sitt uppdrag.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör utvecklas.
- Uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling bör gälla alla ämnen.
- Skolan bör analysera resultatet och finna metoder för att öka måluppfyllelsen och därmed förbättra resultaten i årskurs 5.
- Skolan bör arbeta vidare med värdegrundsfrågorna så att alla i skolan omfattas av läroplanens värdegrund och att ett gemensamt förhållningssätt utvecklas gentemot eleverna.
- Skolan bör tydliggöra antimobbningsgruppens arbete och kamratstödjarnas roll.
- Skolan bör utveckla större samverkan mellan pedagogerna i förskoleklass och grundskola samt mellan pedagogerna i övriga klasser för att kunna ta vara på de olika pedagogernas kompetenser.
- Elevernas inflytande över sitt eget lärande bör utvecklas.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt exempelvis med hjälp av läsutvecklingsschema, diagnoser och nationella prov. I samtliga klasser har eleverna individuella utvecklingsplaner. Dessa tar upp ämnena svenska, engelska och matematik samt social utveckling. Målen i elevernas individuella utvecklingsplan används emellertid inte på ett för eleverna tydligt sätt vid planeringen av arbetet. I skolan finns lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna i samtliga ämnen. Dessa är i ämnena svenska, matematik och engelska tydliggjorda i form av cirklar och murar som i några klasser fylls i allteftersom eleverna når målen eller inför utvecklingssamtalen. Lärarna tycker att eleverna på detta sätt blivit mer medvetna om målen för utbildningen. Några av de elever inspektörerna samtalar med är medvetna om målen i "muren" och några elever hänvisar till att kursplanemålen finns uppsatta i klassrummet. Målen är emellertid för eleverna inte tydligt kopplade till undervisningen. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) anges att skolan skall klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. När undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanernas mål att stäva mot samt mål att uppnå ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Inspektörerna bedömer att elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör vidarutvecklas.

Ett systematiskt arbete saknas när det gäller uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än i svenska, matematik och engelska. Lärarna har därför svårigheter att redogöra för hur elevernas kunskapsutveckling utvecklas oavsett kunskapsområde. Inspektörerna bedömer att skolan också skall följa elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen och även bedöma måluppfyllelsen i dessa.

Resultaten på de nationella proven för årskurs 5 visar år 2005 att av 12 elever klarade 10 elever godkänt på proven i svenska och 9 elever klarade godkänt på proven i matematik och engelska. Lärare och rektor uppger att de tycker det är ett lågt resultat men att orsaken inte närmare analyserats. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera resultatet och finna metoder för att öka måluppfyllelsen och därmed förbättra resultaten i årskurs 5.

Flertalet elever är nöjda med klassrumsmiljön och inspektörerna kan konstatera att det råder lugn och god atmosfär under de lektioner inspektörerna är med på. Klassråd, elevråd, miljöråd och kamratstödare finns för samverkan kring klassens och skolans övergripande frågor. Intervjuade elever uppger att de går i skolan för att lära sig språk, matematik m.m. men också att de skall lära sig umgås med varandra. Eleverna berättar emellertid att de tycker det är för mycket bråk elever emellan, att elever retas och att fula ord förekommer alltför ofta. Inspektörernas intryck är också att eleverna i korridorer och ute på rasterna är "taggiga" mot varandra.

Vid intervjuer uppger föräldrar att de får god information om skolan och om målen för undervisningen. I samband med utvecklingssamtalen får de informa-

tion om elevernas kunskapsutveckling, huvudsakligen i svenska, matematik, engelska och social utveckling.

Enligt den enkät som går ut till samtliga föräldrar i Fristads kommunal del är föräldrarna till barn i Borgstenaskolan nöjda med skolan. Enligt skolans kvalitetsredovisning uppvisar resultatet år 2005 en klart mer positiv inställning från föräldrarnas sida gentemot skola och fritidshem än tidigare år.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolläda och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och lärande

Enligt Lpo 94 skall alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den egna gruppen. I skolan finns gemensamma trivselregler och handlingsprogram mot kränkande behandling. Rektorns vision är att skapa en varm, öppen skola med tillitsfulla elever, en skola som är allas skola. Vid inspektionstillfället är emellertid inte elever, lärare, föräldrar och rektor nöjda med den atmosfär som råder. Eleverna är oroliga och retsamma och alltför ofta används fula ord. I skolan finns ett antimobbningsteam och kamratstödare. Eleverna berättar i intervjuer för inspektörerna att de försöker gå emellan då bråk uppstår och att de säger till de kamrater som stör. Om det inte hjälper säger de exempelvis till den lärare som vaktar på rasten. Eleverna upplever att lärarna tar tag i problemen då de uppstår men att det inte alltid leder till resultat. För att komma tillrätta med problemen har rektor och lärare startat ett utvecklingsarbete. Lärarna får utbildning av Bengt Bolin från stiftelsen Qadriiceps. Denna stiftelse arbetar med en svensk modell av Monroekonceptet, inspirerat av Lorraine Monroe som leder skolor i New York. Utifrån sina praktiska erfarenheter har Lorraine Monroe utformat tankar om hur en skola kan fungera för att bli framgångsrik. Rektor i Borgstenaskolan har involverat föräldrarna i detta arbete. Föräldramöte har anordnats och information till samtliga föräldrar med mottot "det krävs en by för att fostra ett barn" har skickats hem till föräldrarna. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta vidare med värdegrundsfrågorna så att alla i skolan omfattas av läroplanens värdegrund och att ett gemensamt förhållningssätt utvecklas gentemot eleverna. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör tydliggöra antimobbningens gruppens arbete och kamratstödjarnas roll.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Eleverna i Borgstenaskolan är uppdelade i en förskoleklass med 22 elever, en klass med årskurserna 1–2 med 20 elever. Resten av klasserna är åldershomogena med cirka 17 elever per klass. Inspektörernas intryck vid inspektionen är att klasserna arbetar var för sig. Enligt lärarna sker ytterst lite samverkan mellan förskoleklasserna och årskurs 1 och mellan övriga klasser. På så sätt finns det exempelvis inte möjlighet att tillvarata de olika pedagogernas kompetenser. I

skolan finns lärare med inriktning svenska och samhällsorienterande ämnen samt lärare med inriktning matematik och naturorienterande ämnen. Dessa lärare arbetar i var sin klass. Inspektörerna bedömer därför att samverkan mellan de olika pedagogerna bör utvecklas för att enligt Lpo 94 berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande samt garantera samtliga elever i skolan en utbildning av god kvalitet.

Delaktighet

I de flesta klasserna arbetar eleverna efter ett visst beting, som till viss del är anpassat efter elevernas förutsättningar. Eleverna uppger att fröken bestämmer vad de skall arbeta med och hur de skall arbeta och eleverna får i huvudsak välja i vilken ordning de skall genomföra uppgifterna. Under inspektionen förekommer enskilt arbete och grupparbete med redovisning inför klass. Eleverna framför vid intervjuerna många kloka tankar om arbetet. De tycker att det är viktigt att om de är duktiga och snabbt klara med arbetet skall få arbeta med svårare uppgifter och inte med flera av samma svårighetsgrad. I årskurs 5 och 6 har eleverna diskuterat vad de kan vara med och påverka i skolan och vad de inte kan påverka. Vid intervjuer berättar elever i en klass att de kan säga till läraren hur de vill arbeta. En elev berättar att de kan ha åsikter om inlärningsmetoder. Inspektörerna bedömer emellertid att arbetet med elevernas inflytande över sitt lärande kan utvecklas ytterligare, så att alla elever enligt intentionerna i Lpo 94 i högre grad efter ålder och mognad, ges möjlighet till inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Vid planeringen av skolarbetet är det också viktigt att elevernas individuella utvecklingsplan blir ett levande redskap.

Uppföljning och utvärdering av lärandet

Eleverna får återkoppling i undervisningssituationen. Inspektörernas intryck är dock att återkopplingen av arbetet i huvudsak är inriktad mot hur eleverna har genomfört arbetet och mindre inriktad mot vad de har lärt sig. Vid inspektionen ser inspektörerna exempelvis inte att eleverna ges tillfälle att reflektera över sitt lärande. Utvecklingssamtal genomförs varje termin då den individuella utvecklingsplanen skrivs. Som underlag används skolans konkretiseringar av de nationella kursplanerna. Skolans individuella utvecklingsplaner tar upp social utveckling, svenska, matematik och engelska. Inspektörerna har tagit del av dessa planer samt skolans dokumentation av konkretiseringar av de nationella kursplanerna. I vissa ämnen innehåller dessa konkretiseringar ganska detaljerade anvisningar om innehåll och stoff. De nyutbildade lärarna på skolan tycker att detta underlag ger ett stöd i planeringen av undervisningen. Inspektörerna vill emellertid väcka frågan om dessa konkretiseringar ger tillräckligt utrymme för den undervisande läraren och dennes elever, för att bestämma innehåll och form i undervisningen, men också om skolans planering av undervisningen utgår från kursplanernas mål att sträva mot.

I skolan finns ett elevhälsoteam som består av skolsköterska, kurator, specialpedagog samt rektorn. För att identifiera och arbeta med elever i behov av särskilda stödåtgärder finns en arbetsgång framtagen. Elever i behov av särskilda stödåtgärder har åtgärdsprogram som skrivs av klasslärare och specialpedagog tillsammans. Åtgärdsprogrammen för eleverna i årskurs 6 följs enligt lärarna upp cirka var sjätte vecka.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete/ledning

Skolans kvalitetsredovisning är uppbyggd enligt en gemensam mall som är framtagen centralt för grundskolorna i Borås kommun. Där framgår måluppfyllelsen gentemot de nationella målen samt vilka åtgärder som skall vidtas. Som underlag används bland annat en gemensam enkät som används i Fristads kommun. Den tar upp elevers trivsel och föräldrars synpunkter på den information de får från skolan m.m. Gemensam utvärdering görs i arbetslagen i juni varje år då lärarna bland annat använder Skolverkets skattningsverktyg BRUK. Kvalitetsredovisningen 2004–2005 tar upp flera förbättringsområden exempelvis portfolioarbetet, föräldrasamverkan och arbetet med kursplanerna. Vid inspektionstillfället uppger lärarna att uppföljningen av förbättringsarbetet hittills under året inriktats mot att arbeta om handlingsprogrammet mot kränkande behandling samt arbetet med att revidera de lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna.

I skollag och läroplan framhålls att rektorn skall ha pedagogisk insikt, samt att rektorn ha det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Borgstenaskolans rektor har arbetat i skolan i fem år och eleverna känner väl till vem som är deras rektor. Rektor är utbildad lärare och har gått den statliga rektorsutbildningen. Rektor har lång skolledar- erfarenhet och hans intentioner är att vara en ledare som visar vägen. Han är väl förtrogen med sitt uppdrag men framhåller att det är svårt att hinna med allt då han endast arbetar deltid. Samverkan med föräldrarna sker regelbundet via ”skola-hem” möten, vilket föräldrarna är positiva till då de på så sätt har möjlighet att vara med och påverka verksamheten. Vid vårterminens slut kommer rektorn att gå i pension och hos personalen i skolan råder viss oro då en omorganisation, när det gäller ledarskapet i kommundelen, är på gång.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

I Fristads kommun i Borås sker elevens språkval i årskurs 7. Enligt kommunens timplan har eleverna slöjd från årskurs 3, engelska från årskurs 4 samt hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Rektor tillser att eleverna får den garanterade undervisningstiden och kontrollerar utlagd tid. Modersmålsundervisning erbjuds. En elev på skolan har modersmålsundervisning.

Samtliga lärare från förskoleklassen till och med årskurs 6 är behöriga. Enligt rektorns uppgifter är lärartätheten i skolan läsåret 2005/06, 6,9 lärare på 100 elever.

Lokalerna är väl anpassade till verksamheten. Det finns tillgång till grupprum, andra extrautrymmen och ett välutrustat bibliotek. Bibliotekarie från kommunbiblioteket finns på plats ett par timmar i veckan. Hon erbjuder bland annat ”bokprat” i de olika klasserna.

Utemiljön är stimulerande för lek och utevistelse under såväl rasttider som lektionstid. Eleverna har skolskog, ett skogsområde där de bedriver naturstudier.

Fritidshemmet är öppet från kl. 5.45 till kl.17.30. De elever som är behöv av fritidshemsplats får det i skolan upp till och med 12 års ålder. Eleverna är under fritidshemstiden oftast uppdelade i två grupper en för de yngre barnen, förskoleklass och årskurs 1, och en för eleverna i årskurserna 2–4. Personalen är samtliga utbildade fritidspedagoger eller förskollärare förutom en tjänst på 50 procent.

Kompetensutvecklingen styrs av skolans, arbetslagets samt individens behov. Personalen uppger att de får den kompetensutveckling de önskar. De senaste åren har flera fått kompetensutveckling i specialpedagogik 5 poäng vid högskolan i Borås. Gemensamt i kommundelen har anordnats kompetensutveckling i individuella utvecklingsplaner.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Borgstena skola har förutsättningar att nå målen i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Datum	Ort
2006-12-07	Göteborg

Eva Wallentin
Marie Karlsson